

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət Nazirliyi

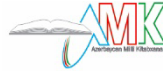

Yaşıl Dünya Naminə

DAYCEST

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət Nazirliyi

Azərbaycan
Milli Kitabxanası

YAŞIL DÜNYA NAMİNƏ

Daycest

BAKI - 2024

Tərtibçi:

Təranə Cəfərova

İxtisas redaktoru:

Kərim Tahirov,

Professor,  m kdar mədəniyyət iŖ isi

Redaktor:

Aygün Ko ak

YaŖıl dünya naminə: daycest /T rt. T.Cəfərova; İxtisas red.
K.Tahirov; Red. A.Ko ak.- Bakı, 2024.- 40 s.

  Azərbaycan Milli Kitabxanası, 2024

Azərbaycan Respublikasında 2024-cü ilin “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” elan edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası beynəlxalq ictimaiyyətin etibarlı və məsuliyyətli üzvü kimi iqlim dəyişmələrinin fəsadlarına qarşı mübarizəyə öz töhfəsini verir.

Azərbaycanın 2030-cu ilə qədər sosial-iqtisadi inkişafa dair beş milli prioritetindən biri “Təmiz ətraf mühit və yaşıl artım ölkəsi” kimi müəyyən edilmişdir. Həmin prioritetə uyğun olaraq, ətraf mühitin sağlamlaşdırılması, yaşıllıqların bərpa və artırılması, su ehtiyatlarından və dayanıqlı enerji mənbələrindən səmərəli istifadənin təmin edilməsi istiqamətində işlər aparılır.

Azərbaycan baza ili (1990) ilə müqayisədə 2030-cu ilə qədər istilik effekti yaradan qazların emissiyalarının 35 faiz, 2050-ci ilə qədər isə 40 faiz azaldılmasını hədəf kimi götürmüşdür.

İşğaldan azad edilmiş Qarabağ və Şərqi Zəngəzur, eləcə də Naxçıvan Muxtar Respublikası yaşıl enerji zonası elan olunmuşdur. Azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilən genişmiqyaslı bərpa və yenidənqurma prosesində ətraf mühitin qorunması prioritetdir. Həmin ərazilərdə “ağıllı şəhər”, “ağıllı kənd” kimi innovativ yanaşmalar tətbiq edilir, ekosistem bərpa olunur.

Yaşıl enerji növlərinin yaradılması və yaşıl enerjinin dünya bazarlarına nəqli Azərbaycanın enerji siyasətinin prioritetidir. Azərbaycan elektrik enerjisi istehsalının qoyuluş gücündə bərpa olunan enerji mənbələrinin payının 2030-cu ilə qədər 30 faizə çatdırılmasını hədəfləyir.

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası – COP29 kimi mötəbər bir tədbirin Azərbaycanda keçirilməsi ilə əlaqədar yekdil qərarın verilməsi beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən Azərbaycana böyük hörmət və etimadın, eləcə də ölkəmizin milli, regional və qlobal səviyyədə ətraf mühitin qorunması, iqlim dəyişmələrinin qarşısının alınması işinə töhfəsinin təqdir olunmasının bariz nümunəsidir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, iqlim dəyişmələrinə qarşı qlobal mübarizədə beynəlxalq həmrəyliyin gücləndirilməsi məqsədilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasında 2024-cü il “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” elan edilsin.

2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası Azərbaycan Respublikasında 2024-cü ilin “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” elan edilməsi ilə bağlı tədbirlər planına dair təkliflərini bir ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin.

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 25 dekabr 2023-cü il

TƏRTİBÇİDƏN

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 25 dekabr 2023-cü il tarixli Sərəncamı ilə 2024-cü il “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” elan edilmişdir. Sərəncamda qeyd edilir ki, Azərbaycanın 2030-cu ilə qədər sosial-iqtisadi inkişafa dair beş milli prioritetlərindən biri “Təmiz ətraf mühit və yaşıl artım ölkəsi” kimi müəyyən edilmişdir. Həmin prioritetə uyğun olaraq ətraf mühitin sağlamlaşdırılması, yaşıllıqların bərpası və artırılması, su ehtiyatlarından və dayanıqlı enerji mənbələrindən səmərəli istifadənin təmin edilməsi istiqamətində işlər aparılır.

Təqdim olunan daycestdə - (“digest”- ingilis dilindən tərcümədə “xülasə”, “toplu” mənasını verir) mövzu ilə bağlı 2020-2024-cü illərdə dövrü mətbuat səhifələrində dərc edilmiş məqalələr araşdırılmış və seçmə yolu ilə istifadəçilərin diqqətinə çatdırılmışdır.

Daycestdə məqalələr illər üzrə, daxildə isə əlifba ardıcılığı ilə verilmişdir.

Nəşrlə bağlı rəy və təkliflərini Milli Kitabxanaya ünvanlayan mütəxəssis və oxuculara əvvəlcədən öz minnətdarlığımızı bildiririk.

Ünvan: AZ-1000 Bakı şəh., Xaqani küç. 57

E-mail: metodik_teminat@anl.az

URL: www.millikitabxana.az

MƏQALƏLƏR

2020

Cəlilova, S. Ekosistemlərə, ekologiyaya və biomüxtəlifliyə mənfi təsirlərin azaldılması; yeni şəraitə uyğunlaşma / Samirə Cəlilova // Mədəniyyət: jurnal.- 2020.- iyul-avqust.- S.68-70.

[https://www.anl.az/download/meqale/medeni_az/2020/iyul-avqust/758553\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/download/meqale/medeni_az/2020/iyul-avqust/758553(meqale).pdf)

Məqalədə müəllif Qafqaz regionunda ən zəngin təbiətə və təbii sərvətlərə malik olan Azərbaycan Respublikasının bioloji müxtəlifliyinə görə dünyada özünəməxsus yerlərdən birini tutduğunu, respublikamızın Yer kürəsində palçıq vulkanlarının unikal və klassik inkişaf regionu kimi tanındığını, təbii sərvətlərin mühüm tərkib hissəsini bioloji müxtəlifliyin təşkil etdiyini qeyd edir, biomüxtəlifliyin qorunub saxlanması ilə bağlı problemlərdən, bu problemləri yaradan ekosistemdən və onun həlli yollarınının prioritet məsələlərindən bəhs edir.

Əhmədov, Ş. Qlobal iqlim dəyişmələrinə təsir edən mümkün səbəblər / Ş.Əhmədov, H.Hüseynova // Azərbaycan Mühəndislik Akademiyasının xəbərləri.- 2020.- C.12, №4.- S.122-125.

[https://www.anl.az/download/meqale/az_muhen_dis_akad_xeber/2020/04/753399\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/download/meqale/az_muhen_dis_akad_xeber/2020/04/753399(meqale).pdf)

İqlimin müasir dəyişmələrinin təbii və antropogen amillərinin tədqiqinin analizinə həsr olunmuş məqalədə əksər alimlərin karbon qazının atmosferdə toplanması nəticəsində iqlimin antropogen dəyişməsi faktını qəbul etməsi, lakin bəzi alimlərin heç də iqlimin dəyişməsinin karbon qazının atmosferdə artmasının nəticəsi olmayıb, əksinə, iqlimin təbii mənşəli müddətli istiləşməsi, əvvəllər okeanda həll olmuş karbon qazının üzə çıxmasına səbəb olması fikrini təsdiq etməsindən danışılır, baş verən iqlim dəyişmələrinin beynəlxalq ziddiyyətləri kəskinləşdirdiyi qeyd edilir.

Əhmədova, Ə. Alternativ enerji mənbəyi kimi külək enerjisi, ondan istifadə və enerjinin alınmasının səmərəliliyi / Əkimə Əhmədova

// Kooperasiya: Elmi-praktiki jurnal.- 2020.- №3(58).- S.69-74.

[https://www.anl.az/download/meqale/kooperasiya/2020/03/780242\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/download/meqale/kooperasiya/2020/03/780242(meqale).pdf)

Qafqazda külək enerjisindən istifadəyə həsr edilmiş məqalədə bu enerjinin yaranması üçün həyata keçirilən tədbirlər, enerji istifadəsinin təkmilləşdirilməsi və kompleks inkişafı üçün yollar, ölkəmizdə bu enerjiden istifadə məsələlərindən bəhs edilir.

Əziz, A. Vandallardan geri alınan vəhşi təbiət: İşğaldan azad olunan ərazilərdəki ekoloji tarazlığın bərpa edilməsinə uzun illər lazım olacaq / Aygün Əziz // Ölkə.- 2020.- 28 noyabr.- S.12.

[https://www.anl.az/download/meqale/kaspi_az/2020/noyabr/729461\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/download/meqale/kaspi_az/2020/noyabr/729461(meqale).pdf)

Məqalədə 30 ildən çox Azərbaycanın 20 faiz torpaqlarını işğal edən erməni işğalçılarının tək xalqımıza qarşı deyil, təbiətimizə və təbii sərvətlərimizə qarşı böyük terroçuluq siyasətindən danışılır, təbii resursların talanması, həmin ərazilərdə fauna və floraya külli miqdarda ziyan vurulması, nadir növlərin məhvi, işğaldan azad olunan ərazilərin ekoloji tarazlığını bərpa etmək üçün həyata keçirilməli olan işlərdən bəhs olunur.

Həsənov, F. Dünyanın təmiz su ehtiyatları, həyatda suyun rolu, su təminatında yaranan problemlərin həlli / Fərzalı Həsənov // Elmi əsərlər / Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti.- 2020.- №1.- S.119-124.

[https://www.anl.az/down/meqale/elmi_eserler_azmiu/2020/1/771734\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/elmi_eserler_azmiu/2020/1/771734(meqale).pdf)

Məqalədə dünyada təmiz su ehtiyatları, həyatda suya verilən qiymət, suya olan tələbatın kəskin formada artmasının səbəbləri, dünyada müşahidə olunan iqlim dəyişikliklərinin və insanların gündəlik fəaliyyətlərinin ətraf mühitə təsirləri nəticəsində təmiz su ehtiyatlarının çirklənməsi, sudan səmərəli istifadə olunmaması və digər çoxsaylı səbəblərdən yer kürəsinin arid regionlarında yaranmış su qıtlığı problemləri, mövcud vəziyyətin yaxşılaşdırılması istiqamətində nəzərdə tutulmuş layihələr haqqında məlumatlar verilib.

Həsənov, S. Qlobal iqlim dəyişmələrinə adaptasiya və onların təsirinin yumşaldılması üsulları / S.Həsənov, Ç.Gülməmmədov, V.Abbasov // Elmi əsərlər toplusu / Azərbaycan Hidrotexnika və Meliorasiya

Elm-İstehsalat Birliyi.- 2020.- XLI cild.- S.6-11.

[https://www.anl.az/down/meqale/elmi_eser_azhmeib/2020/xli/773511\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/elmi_eser_azhmeib/2020/xli/773511(meqale).pdf)

Məqalə dünyada, o cümlədən Azərbaycanda müşahidə edilən qlobal iqlim dəyişmələrinin mənfi təsirini yumşaltmaq və onlara adaptasiya olunmaq üçün müvafiq qabaqlayıcı tədbirlərin hazırlanmasına həsr edilmişdir.

Hüseynov, C. Kür-Araz ovalığında uzunmüddətli temperatur dəyişmələrinin xüsusiyyətləri / C.Hüseynov, İ.İbrahimova // Elmi məcmuələr / Azərbaycan “Hava yolları” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti. Milli Aviasiya Akademiyası.- 2020.- C.22, №1-2.- S.80-86.

[https://www.anl.az/down/meqale/elmi_mec_mueler/2020/1-2/773544\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/elmi_mec_mueler/2020/1-2/773544(meqale).pdf)

Məqalədə ilin müxtəlif dövrlərində fərqli hava kütlələrinin təsiri ilə formalaşan iqlim şəraitinə malik Kür-Araz ovalığında qlobal iqlim dəyişmələrinin 1991-2016-cı illər ərzində temperatur rejiminə təsiri tədqiq olunmuş, temperatur dəyişmələrinin xüsusiyyətləri, onların orta aylıq və fəsillik dəyişmələrinin relyefin müxtəlifliyindən asılı olaraq paylanması müəyyən edilmişdir.

Quliyev, C. Azərbaycanın enerji təchizatında alternativ mənbəklərdən istifadənin iqtisadi və ekoloji tərəfləri / Cəmil Quliyev // Elmi əsərlər / Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti.- 2020.- №2.- S.138-142.

[https://www.anl.az/down/meqale/elmi_eserler_azmiu/2020/2/771512\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/elmi_eserler_azmiu/2020/2/771512(meqale).pdf)

Məqalədə alternativ enerjiden istifadə səviyyəsi və davamlı iqtisadi inkişaf perspektivləri şərh olunmuşdur. Eləcə də, burada baxılan məsələlər həm iqtisadi, həm də ekoloji təhlükəsizlik problemləri ilə əlaqəli şəkildə təqdim olunmuşdur.

Sadıqlı, F. Bərpa edilən enerji mənbələrindən istifadə prioritet istiqamət olaraq qalır / Flora Sadıqlı // Azərbaycan.- 2020.- 1 dekabr.- S.1, 8.

<http://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2020/dekabr/729660.htm>

Azərbaycanda bərpaolunan enerji sahəsinə diqqətin getdikcə artmasından bəhs edilən yazıda bərpa olunan enerji növlərindən geniş istifadənin ənənəvi enerji növlərinin inkişafı ilə bilavasitə bağlı olması, həmçinin bərpa olunan enerji sahəsinin inkişafı üçün əlverişli şəraitin mövcudluğu qeyd edilmiş, coşqun Xəzərin sahilində və dağlar qoynunda yerləşən bir çox ərazilərimizdə külək enerjisindən istifadə üçün mümkün olan imkanlardan, məhz bu səbəbdən də bir sıra yerlərdə bərpa olunan enerji stansiyalarının tikilməsinin gündəmə gəlməsindən danışılır.

Sadıqlı, F. Yaşılıqlar insan sağlamlığına xidmət edir: Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi dövlət siyasətində ekoloji məsələlərin öz yeri var / Flora Sadıqlı // Azərbaycan.- 2020.- 21 may.- S.6.

<https://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2020/may/708954.htm>

Yazıda may ayının 10-da cənab Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın Suraxanı rayonunda keçmiş yod-brom zavodunun ərazisində ağac əkmələri haqqında məlumat verilir, bunun ətraf mühitə həssas münasibətin daha bir nümunəsi olması vurğulanır.

2021

Abdullayev, C. İşğaldan azad edilmiş ərazilər üçün “Yaşıl enerji zonası” konsepsiyası biomüxtəlifliyin qorunması aləti kimi / Cavid Abdullayev // Qarabağın biomüxtəlifliyi, torpaq və su ehtiyatları: keçmişi, bugünü və gələcəyi: Konfransın proqramı və materialları / Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası.- 2021.- 20-21 may.- S.29.

[https://www.anl.az/down/meqale/amea_qara_bag_biomux_km/2021/07\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/amea_qara_bag_biomux_km/2021/07(meqale).pdf)

Məruzədə yaşıl energetikanın inkişafı, biomüxtəliflik və iqlim dəyişikliyi arasındakı qarşılıqlı əlaqənin kifayət qədər mürəkkəb, eyni zamanda mühüm bir problemi əks etdirməsi məsələləri şərh edilir, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə kritik enerji infrastrukturunun qurulması ilə bağlı planlar təhlil edilir.

Aygün. Ərazi yox, yaşıllıq da az: Mütəxəssislər Bakıda yaşıllıq sahəsinin artırılmasına mane olan faktorların çox olduğunu deyirlər / Aygün // Kaspi.- 2021.- 6 mart.- S.6.

[https://www.anl.az/down/meqale/kaspi_az/2021/mart/737266\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/kaspi_az/2021/mart/737266(meqale).pdf)

Məqalədə Bakı şəhərində yaşıllıq sahələrinin azlığı və bu problemi həll etmək üçün hansı işlər görülməli kimi suallara Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (ETSN) Dövlət Ekoloji

Ekspertiza Agentliyinin rəisi Mirsalam Qənbərovun və coğrafiya elmləri doktoru Çingiz İsmayılovun fikirlərindən bəhs olunur.

Baxşəliyev, R. Milli inkişafın yeni prioritetləri: Prezidentin müəyyənləşdirdiyi yeni yol xəritəsi Azərbaycanın daha keyfiyyətli inkişaf mərhələsinə keçidini təmin edəcək / Rəşad Baxşəliyev // Azərbaycan.- 2021.- 7 fevral.- S.1, 5.

<http://www.anl.az/down/megale/azerbaycan/2021/fevral/733233.htm>

Dayanıqlı artan rəqabət qabiliyyətli iqtisadiyyat, dinamik, inklüziv və sosial ədalətə əsaslanan cəmiyyət, rəqabətli insan kapitalı və müasir innovasiyalar məkanı, işğaldan azad olunmuş ərazilərə böyük qayıdış, təmiz ətraf mühit və “yaşıl artım” ölkəsi - bunlar Prezident İlham Əliyevin “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”in təsdiq edilməsi haqqında sərəncamına əsasən növbəti onillikdə ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafı naminə reallaşdırılacaq 5 Milli Prioritetdir. Müəllif bu 5 prioritet prinsipi əsas götürərək onların əhəmiyyəti və uzaqgörənliyi haqqında məlumat verir.

Əliyev, İ. Planeti “yaşıl enerji” xilas edə bilər / İ.Əliyev, M.Qocayev // Azərbaycan.- 2021.- 9 aprel.- S.1, 5.

<https://www.anl.az/down/megale/azerbaycan/2021/aprel/745284.htm>

“Bir siqaret kötüyü 500 kubmetr suyu, bir kiçik batareya 20 kvadratmetr torpağı zəhərləyir. Əgər polietilen torbalardan istifadənin qarşısı alınmazsa, dünyanı antropogen - özümüzün

yaratdığı təbii fəlakət gözləyir”- yazan müəllif insanların öz əlləri ilə məhv etdikləri ətraf mühiti necə xilas etmək olar kimi sualların cavabını alternativ energetikanın inkişafında görür.

Hüseynova, İ. İşğaldan azad edilmiş ərazilərin biomüxtəlifliyi, torpaq və su ehtiyatları / İradə Hüseynova // Qarabağın biomüxtəlifliyi, torpaq və su ehtiyatları: keçmiş, bugünü və gələcəyi: Konfransın proqramı və materialları / Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası.- 2021.- 20-21 may.- S.23, 24.

[https://www.anl.az/down/meqale/amea_gara_bag_biomux_km/2021/03\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/amea_gara_bag_biomux_km/2021/03(meqale).pdf)

“Məruzədə Qarabağın təbiəti, landşaft örtüyü, iqlimi, flora və faunası, xalq tərəfindən yaradılmış mədəni bitkilərin qiymətli seleksiya nümunələri, torpaq və su resursları, onların mühafizəsi və inkişafı haqqında fikirlər yer almışdır.

İsmayılzadə, N. Şəki-Zaqatala bölgəsinin Kürmük çayının ekoloji vəziyyətinin yaxşılaşdırılması tədbirləri / N.İsmayılzadə // Elmi əsərlər toplusu / Azərbaycan Hidrotexnika və Meliorasiya Elm-İstehsalat Birliyi.- 2021.- XLII cild.- S.287-292.

[https://www.anl.az/down/meqale/elmi_eser_azhmeib/2021/xlii/785090\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/elmi_eser_azhmeib/2021/xlii/785090(meqale).pdf)

Məqalədə Şəki-Zaqatala bölgəsinin Kürmük çayının və onun ətraf ərazilərinin ekoloji vəziyyətinin yaxşılaşdırılması məqsədilə aparılmış natur və nəzəri araşdırmalardan bəhs edilir, onların

nəticələri araşdırılır, təsir edən amillər müəyyənləşdirilərək qruplaşdırılır, meşəmeliorativ və aqrotexniki, sahilmühafizə və məcratəmizləmə tədbirləri qeyd edilir.

Kərimov, V. Biomüxtəlifliyin qorunmasında xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin rolu / V.Kərimov // “İnsan və Biosfer” (MaB, UNESCO) Azərbaycan Milli Komitəsinin əsərləri (2020, Buraxılış 15).- 2021.- S.39-88.

[https://www.anl.az/down/meqale/insan_biosfer/2021/15/766360\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/insan_biosfer/2021/15/766360(meqale).pdf)

Məqələdə bioloji müxtəlifliyin rəngarəngliyi baxımından çox maraqlı regionda yerləşən ölkəmizin zəngin təbii-bioloji sərvətlərə malik olması, geoloji, coğrafi, tarixi və digər əhəmiyyət daşıyan təbiət obyektlərinin qorunması istiqamətində YUNESKO ilə əməkdaşlığın genişləndirilməsi, qlobal miqyasda əhəmiyyət daşıyan xüsusi mühafizə olunan ərazilərin Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilməsi istiqamətində işlərin aparılmasından danışılan məqələdə bu məsələlərin geniş məştabda təhlili və inkişafı ilə bağlı görülən işlər, zəngin təbiətli olan ölkəmizdə Milli Parkların əhəmiyyəti, ekoturizmin ekoloji tarazlığın bərpası üçün stimül kimi rolu qeyd olunur.

Qurbanov, M. İşğaldan azad olunmuş ərazilərin yaşıllaşdırılması məqsədilə dendroloji rayonlaşdırılması / M.Qurbanov, V.Fərzəliyev, F.Seyfullayev, N.Əliyeva // Qarabağın biomüxtəlifliyi, torpaq və su ehtiyatları: keçmişi, bugünü və gələcəyi:

Konfransın proqramı və materialları / Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası.- 2021.- 20-21 may.- S.50.

[https://www.anl.az/down/meqale/amea_gara_bag_biomux_km/2021/23\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/amea_gara_bag_biomux_km/2021/23(meqale).pdf)

Məruzədə son zamanlar respublikamızın rayonlarında yaşıllaşdırma, meşə istirahət zonalarının yaradılması istiqamətində görülən işlərin genişləndirilməsindən, ölkəmizin təbii şəraitinin müxtəlifliyi və mürəkkəbliyinin onun yaşıllaşdırma işlərini həyata keçirmək məqsədilə ərazilərin rayonlaşdırılmasında da öz əksini tapmasından bəhs edilir, işğaldan azad olunmuş ərazilərin yaşıllaşdırılması məqsədilə təklif olunan ağac və kol bitkilərinin qruplaşdırılması aparılır.

Sadıqlı, F. Azərbaycan yaxın gələcəkdə həm də “yaşıl enerji” məkanı olacaq / Flora Sadıqlı // Azərbaycan.- 2021.- 12 fevral.- S.1, 10.

<http://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2021/fevral/733977.htm>

Yazıda Energetika naziri Pərviz Şahbazov və Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının ölkəmizdə külək elektrik stansiyası inşa edəcək “ACWA Power” şirkətinin idarə heyətinin sədri Məhəmməd Abunayyanın qoyuluş gücü 240 meqavat (MVt) olan külək elektrik stansiyası layihəsi üzrə investisiya, enerji alqı-satqısı və ötürücü şəbəkəyə qoşulma müqavilələrinin imzalanmasından sonrakı müddət ərzində görülən və planlaşdırılan işlərin müzakirə edildiyi və videokonfrans formatında keçirdikləri görüşdən bəhs edilir.

Sadıqlı, F. “Qarabağ bölgəsi “yaşıl enerji” zonası kimi dünya üçün bir nümunə olacaq”: Bu, Prezident İlham Əliyevin daha bir iqtisadi hədəfidir / Flora Sadıqlı // Azərbaycan.- 2021.- 23 may.- S.1, 4.

<https://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2021/may/745115.htm>

Məqalədə bərpaolunan enerji istehsalı üçün potensialı böyük olan Qarabağda külək və günəş enerjisinin istehsalı, Kəlbəcərdə və Şuşada termal su mənbələrindən enerji məqsədli istifadənin mümkünlüyü, bu istiqamətdə genişmiqyaslı işlərin nəzərdə tutulduğu və onların ardıcılıqla həyata keçirildiyi bildirilir, Azərbaycanın Energetika Nazirliyi ilə Yaponiyanın “TepSCO” şirkəti arasındakı müqavilədən bəhs olunur.

Sadıqlı, F. “Yaşıl enerji”yə yaşıl işıq: Hədəf 2030-cu ilə qədər elektrik enerjisi istehsalında bərpaolunan enerji mənbələrinin payının 30 faizə çatdırılmasıdır / Flora Sadıqlı

// Azərbaycan.- 2021.- 2 aprel.- S.8.

[https://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2021/aprel/741160\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2021/aprel/741160(meqale).pdf)

Məqalədə bərpaolunan enerji mənbələrindən istifadə sahəsində yaradılan əlverişli investisiya mühitindən, özəl sərmayələrin cəlb edilməsi və irimiqyaslı layihələrin icrası istiqamətində görülən ardıcıl işlərdən bəhs olunur.

Sadıqova, A. Neft-qaz sənayesində ekoiqtisadi vəziyyətin qiymətləndirilməsinin

prioritet istiqamətləri / A.Sadiqova
// Azərbaycan neft təsərrüfatı: Elmi-texniki
və istehsalat jurnalı.- 2021.- №6-7.- S.60-64.
[https://www.anl.az/down/meqale/az_neft_tes_er/2021/6-7/770563\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/az_neft_tes_er/2021/6-7/770563(meqale).pdf)

Məqalədə ətraf mühitin mühafizəsi tədbirlərinin vahid ekoiqtisadi qiymətləndirilməsinə metodoloji yanaşmalar təhlil edilir, dayanıqlı ekoloji inkişaf strategiyası çərçivəsində neft-qaz obyektlərinin tikintisi zamanı ekoloji tədbirlərin formalaşdırılmasına yönəlmiş ekoiqtisadi mexanizmin həyata keçirilməsi və ekoloji təhlükəsizliyin təmin edilməsi məsələləri öyrənilir. Eyni zamanda, SOCAR-da tullantıların idarə edilməsi araşdırılır və tədqiqat nəticəsində ətraf mühitin mühafizəsi və neft-qaz sənayesinin sahibkarlıq subyektlərinin ətraf mühitdən rəasional istifadəsi sahəsində prioritetlər müəyyən edilir.

“Yaşıl Marafon” kampaniyası davam edir
// Azərbaycan.- 2021.- 17 aprel.- S.5.
[https://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2021/aprel/741462\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2021/aprel/741462(meqale).pdf)

Yazıda Binəqədi rayonunun Xocəsən qəsəbəsində Ekologiya və Təbii Sərvətlər Naziri Muxtar Babayev, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Zaur Əliyev və İDEA İctimai Birliyinin könüllülərinin iştirakı ilə keçirilmiş, yaz və payız ağacəkmə mövsümlərində ölkə üzrə 1 milyona yaxın ağac əkilməsini hədəfləyən “Ümumrespublika Yaşıllaşdırma Marafonu” (“Yaşıl Marafon”) və onun əsas məqsədləri haqqında məlumat verilir.

2022

Baxşəliyev, R. Azərbaycan Avropaya yeni “yaşıl enerji” dəhlizi açır: İlham Əliyevin global layihəsi ölkəmizin iqtisadi qüdrətinin növbəti təntənəsidir / Rəşad Baxşəliyev // Azərbaycan.- 2022.- 18 dekabr.- S.1, 3.

[https://www.anl.az/down/megale/azerbaycan/2022/dekabr/828635\(megale\).pdf](https://www.anl.az/down/megale/azerbaycan/2022/dekabr/828635(megale).pdf)

Məqalədə ölkəmizlə Rumıniyanın paytaxtı Buxarestdə imzalanmış “Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan hökumətləri arasında “yaşıl enerji”nin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş” barədə məlumat verilir, cənab prezidentin bu tarixi hadisəni dəyərləndirərkən söylədiyi fikirlər diqqətə çatdırılır.

Baxşəliyev, R. Böyük Zəfər möhtəşəm quruculuqla davam edir: Qədim Şuşa müasir yaşayışla yanaşı yenidən qurulur, magistral kəmərlər, su anbarları tikilir, şəhər dayanıqlı enerji ilə təmin olunur / Rəşad Baxşəliyev // Azərbaycan.- 2022.- 8 iyun.- S.3.

[https://www.anl.az/down/megale/azerbaycan/2022/iyun/800862\(megale\).pdf](https://www.anl.az/down/megale/azerbaycan/2022/iyun/800862(megale).pdf)

Məqalədə Qədim Şuşanın müasir yaşayışla yanaşı yenidən qurulması, magistral kəmərlər, su anbarlarının tikilməsi, şəhərin dayanıqlı enerji ilə təmin olunması istiqamətində görülən sürətli və mühüm tikinti-quruculuq tədbirlərindən bəhs olunur.

Hüseynov, B. Ekologiyanın mühafizəsi insanların sağlamlığının qorunmasına xidmət edir / Bəxtiyar Hüseynov // Xalq qəzeti.- 2022.- 24 may.- S.10.

[https://www.anl.az/down/meqale/xalqqazeti/2022/may/797826\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/xalqqazeti/2022/may/797826(meqale).pdf)

Ulu öndərin ətraf mühitin mühafizəsinə və insanların sağlamlığına təminat yaradan mütərəqqi texnologiyaya malik yeni müəssisələrin tikilməsinə, o cümlədən köhnə texnologiyaların yenisi ilə əvəz olunmasına, yaşıllıqların və parkların salınmasına xüsusi önəmindən bəhs edilən məqalədə bunun məntiqi nəticəsi kimi ölkəmizdə ekoloji şəraitin yaxşılaşdırılması və ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində uğurlu nəticələr əldə olunduğu, Ümummilli liderin 1993-cü ildə paytaxt Bakının yaşıllaşdırılmasına, ekoloji tarazlığın bərpasına da start verdiyi deyilir, dahi şəxsiyyətin ətraf mühitin mühafizəsi və təbii sərvətlərdən dayanıqlı istifadə olunması ilə bağlı müəyyənləşdirdiyi siyasət haqqında danışılır. Bu gün müstəqil Azərbaycan Respublikasında ekologiya sahəsində görülən işlərdən, zəngin təbiətimizi qorumaq, meşələri bərpa etmək üçün Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilən yeni layihələr diqqətə çatdırılır.

Xəzərin ətraf mühitinin mühafizəsi və təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadə məsələləri Xəzəryanı ölkələrin milli siyasətinin prioritet istiqamətlərindəndir // Azərbaycan.- 2022.- 6 iyul.- S.7.

<https://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2022/iyul/805350.htm>

Yazıda Bakıda “İqlim dəyişmələri şəraitində Xəzər dənizinin səviyyə tərəddüdləri, proqnoz və uyğunlaşma tədbirləri” mövzusunda Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin təşkilatçılığı və BMT-nin İnkişaf Proqramının dəstəyi ilə hibrid formatda keçirilən beynəlxalq konfrans haqqında məlumat verilir, “Xəzər dənizi regionunda iqlim dəyişikliyi”, “Xəzər dənizinin səviyyəsinin dəyişməsi ilə bağlı elmi təhlil və tədqiqatlar” və “Dəniz səviyyəsinin müxtəlif sektorlara təsiri və uyğunlaşma tədbirləri” mövzularında yerli və beynəlxalq mütəxəssislərin məruzələrinin dinlənildiyi, müzakirələrin aparıldığı qeyd edilir.

İmanquliyev, B. Alternativ enerjiyə alternativ yoxdur: Azərbaycan bu sahədə də zamanla ayaqlaşmağı bacarır / Bahadır İmanquliyev // Azərbaycan.- 2022.- 10 iyun.- S.6.

[https://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2022/iyun/801903\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2022/iyun/801903(meqale).pdf)

Məqalədə dünya ölkələrində yaşıl və alternativ enerji mənbələrindən istifadə vəziyyəti təhlil edilir, ölkəmizdə bu mənbələrin inkişafının əhəmiyyəti, onların potensialının həcmi, bu sahədə pilot layihələr, Energetika Nazirliyinin bu istiqamətdəki səmərəli fəaliyyətindən bəhs olunur.

İsmayıl, K. “Yaşıl enerji strategiyası” regionun simasını dəyişəcək / Kamil İsmayıl // Respublika.- 2022.- 15 fevral.- S.9.

[https://www.anl.az/down/meqale/respublika/2022/fevral/781225\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/respublika/2022/fevral/781225(meqale).pdf)

Qələbədən dərhal sonra Qarabağ və Şərqi Zəngəzur ərazilərinin dirçəldilməsi üçün bərpa-quruculuq işlərinin başlanılması, bu zaman

enerji amilinin həlledici rolu, “yaşıl” texnologiyaların və “ağıllı” sistemlərin tətbiqi, regionun enerji təminatı ilə bağlı strateji hədəflərin müəyyən edilməsinə həsr edilmiş məqalədə elektrik enerjisinin istehsal güclərinin bərpası çərçivəsində bərpa edilən su elektrik stansiyalarının istifadəyə verilməsi, bu ərazilərdə hidro, günəş, külək, biokütlə, geotermal və digər enerji potensialının öyrənilməsi, davamlı şəkildə araşdırmaların aparılması barədə də yazılmışdır.

Qarayeva, S. İşğaldan qurtulan su ehtiyatlarımız:” Azad edilən rayonların Su təsərrüfatı kompleksinin yenidən qurulması nəzərdə tutulur” / Sevinc Qarayeva // 525-ci qəzet.- 2022.- 7 may.- S.20.

<https://www.anl.az/download/meqale/525/2022/may/795145.htm>

Məqalədə işğaldan azad olunan ərazilərdə 14 çaydan, göllər və o cümlədən, yeraltı suların ibarət təxminən 2,6 milyard kubmetr su ehtiyatlarının olması, bunun isə yerli su ehtiyatlarının 25 faizə qədərini təşkil etməsi qeyd edilir, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin əməkdaşları tərəfindən işğaldan azad edilmiş rayonların su ehtiyatlarından istifadə və aparılan islahatlar barədə məlumat verilir.

Qarayeva, S. Kəskin iqlim dəyişmələri: bəşəriyyəti hədələyən təhlükə / Sevinc Qarayeva // 525-ci qəzet.- 2022.- 29 iyul.- S.6.

<https://www.anl.az/download/meqale/525/2022/iyul/808212.htm>

Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin rəisi Umayra Tağıyevanın son illərdə bütün dünyada iqlim dəyişmələri prosesinin sürətlənməsi, bunun üçün bütün ölkələrin mövcud dəyişən iqlimə və gələcəkdə gözlənilən iqlim dəyişmələrinə uyğunlaşma tədbirlərini hazırlamalı olduqları haqqındakı fikirlərinin yer aldığı məqalədə Ümumdünya Meteorologiya Təşkilatının iqlim dəyişmələri və onların fəsadları haqqında yaydığı məlumatların heç də optimistik olmadığı, bütün planet üzrə daşqınların, quraqlıqların, xarakterik olmayan ərazilərdə anomal isti və soyuq hava dalğalarının statistikasının belə halların nəzərəcarpacaq dərəcədə artdığını göstərməsindən də bəhs olunur.

Qarayeva, S. Qlobal iqlim dəyişikliyi: dünyaya və Azərbaycana təsirləri / Sevinc Qarayeva // 525-ci qəzet.- 2022.- 10 mart.- S.12.

<https://www.anl.az/down/meqale/525/2022/mart/785510.htm>

Məqalədə iqlim dəyişmələrinin yağıntıların qeyri-normal şəkildə paylanması, fəsilələrin sürüşməsi və davamlılığının artmasının su və meşə resurslarına, insan sağlamlığına təsirlərlə özünü göstərdiyini, bunun nəticəsində ekoloji tarazlığın pozulması, bunun insanla ətraf mühitin, meşə təsərrüfatı ilə kənd təsərrüfatının, su resursları ilə torpağın qarşılıqlı əlaqələrinə təsir etdiyini qeyd edən müəllif, iqlim dəyişmələrinin ölkəmizə təsiri və bunun ağırlı nəticələri barədə də yazmışdır.

Qarayeva, S. Təbiətin qorunması və ekoloji tarazlığın bərpası yönündə yeni addımlar / Sevinc Qarayeva // 525-ci qəzet.- 2022.- 29 yanvar.- S.9.

[https://www.anl.az/down/meqale/525/2022/y
anvar/779352.htm](https://www.anl.az/down/meqale/525/2022/yanvar/779352.htm)

İnsanların təmiz və sağlam təbii mühitdə yaşaması üçün görülən bir sıra tədbirlər sırasında tullantıların, o cümlədən, polietilen və plastik qablaşdırma materiallarının idarə olunmasında mütərəqqi üsullardan istifadə, istilik effekti yaradan qaz tullantılarının azaldılması, atmosfer havasının mühafizəsi, ekoloji təmiz nəqliyyatdan istifadənin genişləndirilməsi, yaşıllıqların mühafizəsi, tullantı sularının idarə olunması, Xəzər dənizinin çirklənmədən qorunması, təbii sərvətlərin axtarışı, kəşfiyyatı və hasilatı prosesində ətraf mühitə təsirlərin azaldılması, su ehtiyatlarının, o cümlədən, transsərhəd suların inteqrasiyalı idarə olunması, istehsal müəssisələrində aztullantılı ən qabaqcıl ekoloji dost texnologiyalarından istifadənin genişləndirilməsinin əsas prioritet istiqamətlər kimi nəzərdən keçirən müəllif bu sahədəki islahatlar haqqında məlumat verir.

Qardaşxanova, Ə. Yeni əsrin qlobal layihəsi - “YAŞIL ENERJİ”: Azərbaycan alternativ enerjiden istifadəni daha da genişləndirəcək / Əsmər Qardaşxanova // Azərbaycan.- 2022.- 5 aprel.- S.6.

[https://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan
/2022/aprel/790379.htm](https://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2022/aprel/790379.htm)

Prezident İlham Əliyevin “Cənub Qaz Dəhlizi” Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin VIII toplantısındakı çıxışındakı Azərbaycanın “yaşıl enerji” strategiyasının hazırda, təkcə, qiymətləndirilmə deyil, həm də planlamanın yekun mərhələsində olması barədə fikirlərinin yer aldığı məqalədə həmçinin Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq Komitəsinin üzvü Vüqar Bayramov və iqtisadçı

ekspert Eldəniz Əmirovun Azərbaycanda son dövrlər “yaşıl enerji”yə keçidlə əlaqədar görülən sistemli işlər barədə sözləri də şərh olunur.

Qəribli, M. Azad rayonlarımızın məhv edilmiş ekologiyasının sistemli bərpası başlanır... / Məhəmmədəli Qəribli // Bakı Xəbər.- 2022.- 6 may.- S.10.

[https://www.anl.az/download/meqale/baki_xeber/2022/may/796127\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/download/meqale/baki_xeber/2022/may/796127(meqale).pdf)

Məqalədə “Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad olunmuş ərazilərində müvəqqəti xüsusi idarəetmənin təşkili haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2020-ci il 29 oktyabr tarixli Fərmanı ilə verilmiş tapşırıqlara əsasən ətraf mühitin qorunması, təbii sərvətlərdən səmərəli istifadə və onların ilkin qiymətləndirilməsi məqsədilə yaradılmış əməliyyat qərargahlarında təmsil olunan Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin əməkdaşlarının Qubadlı, Zəngilan, Cəbrayıl, Füzuli və Xocavənd rayonlarında keçirdikləri monitorinqlər zamanı aşkarlanan erməni vəhşiliklərinin və onların törətdikləri ekoloji terrordan bəhs edilir.

Sadıqlı, F. Azərbaycanın bərpaolunan enerji istehsal etmək potensialı böyükdür: Dövlətin bu sahədə gördüyü işlərə xarici və yerli investorlar da qoşulur / Flora Sadıqlı // Azərbaycan.- 2022.-23 fevral.- S.8.

<https://www.anl.az/download/meqale/azerbaycan/2022/fevral/782978.htm>

Bərpaolunan enerji mənbələrinin yaradılması istiqamətində dövlətimizin həyata keçirdiyi ardıcıl işlər, bu işlərə daha çox xarici və yerli investorların cəlb olunması haqqındakı məqalədə dövlət

başçısının “Qobu” Enerji Qovşağının açılışından sonra AZƏRTAC-a verdiyi müsahibədə artıq bir neçə ildir həmin sahənin inkişafını prioritet elan etməsi və bunun səbəblərini də göstərməsi barədə yazılmışdır.

2023

Bağırılı, M. Əməkdaşlığın önəmini artıran platforma: yaşıl enerji / Musa Bağırılı // Respublika.- 2023.- 14 fevral.- S.8.

[https://www.anl.az/down/meqale/respublika/2023/fevral/836062\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/respublika/2023/fevral/836062(meqale).pdf)

Məqələdə yaşıl enerji istehsalı üçün çox böyük potensiala malik olan ölkəmizdə külək və günəş enerjisinin istehsalı ilə bağlı sərmayə layihələrinin həyata keçirilməsindən, bu sahədə Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlıqdan, dövlətimizin bərpaolunan enerji ilə bağlı planlarından bəhs olunur.

Bayramov, V. “Yaşıl enerji” əməkdaşlığında güvənilən tərəfdaş / Vaqif Bayramov // Xalq qəzeti.- 2023.- 18 fevral.- S.5.

[https://www.anl.az/down/meqale/xalqqazeti/2023/fevral/837058\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/xalqqazeti/2023/fevral/837058(meqale).pdf)

Azərbaycanın Baş naziri Əli Əsədovun Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) Dubay şəhərində keçirilən Dünya Hökumət Sammitinin plenar iclasındakı çıxışından bəhs edilən məqələdə Azərbaycanın Energetika Nazirliyi ilə BƏƏ-nin “Masdar” şirkəti arasında “Azərbaycan Respublikasında quruda sənaye miqyaslı 1 QVt gücündə günəş və 1 QVt gücündə külək enerjisi layihələrinin qiymətləndirilməsi, inkişafı və həyata keçirilməsi ilə bağlı icra müqaviləsi” və “Dənizdə 2 QVt gücündə inteqrasiya edilmiş külək və yaşıl hidrogen layihələrinin qiymətləndirilməsi, inkişafı və həyata keçirilməsi ilə bağlı icra müqaviləsi”nin imzalandığı qeyd edilir.

Əliyeva, Z. ECO-nun zirvə toplantısı “Yaşıl keçid və qarşılıqlı əlaqələr”in önəmini bir daha təsdiqlədi / Züleyxa Əliyeva // Azərbaycan.- 2023.- 14 noyabr, №247.- S.11.

<https://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2023/noyabr/876127.htm>

Noyabrın ayının 9-da Özbəkistanın paytaxtı Daşkənd şəhərində keçirilən İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (ECO) 16-cı Zirvə Toplantısına həsr olunan yazıda Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyevin Bakıda Təmiz Enerji Mərkəzinin və Regional Elektrik Bazarının təşkili istiqamətində əməli tədbirlərin həyata keçirilməsi, həmçinin ekologiya sahəsində də yüksəksəviyyəli dialoq platformasının yaradılması, “Yaşıl keçid və qarşılıqlı əlaqələr” ilində Azərbaycanın sədrliyi çərçivəsində reallaşan tədbirlərin və təşəbbüslərin tərəfdaşlığımızın genişlənməsinə böyük töhfə verməsi, Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan yaxın gələcəkdə “yaşıl və hidrogen enerjisi”nin ixracatçısına çevriləcəyi, xarici investorlarla - dünyanın aparıcı “yaşıl enerji” şirkətləri ilə imzalanan sazişlərə və anlaşma memorandumlarına əsasən, qarşıdakı illərdə Azərbaycanda istehsal ediləcək bərpaolunan enerji 10 qiqavata çatdırılacağı, işğaldan azad edilmiş Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda 2021-2023-cü illər ərzində 170 meqavat gücündə hidroelektrik stansiyalar tikilərək istifadəyə verilməsindən bəhs edən çıxışları haqqında məlumat yer alıb.

Sadıqlı, F. Növbəti etiraf: Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təminatında Azərbaycanın rolu dünya liderləri tərəfindən bir daha

vurğulandı / Flora Sadıqlı
// Azərbaycan.- 2023.- 11 iyun.- S.2.

[https://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2023/iyun/855014\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2023/iyun/855014(meqale).pdf)

31 may-3 iyun tarixlərində Bakı-Ekspo Mərkəzində keçirilən “Bakı Enerji Həftəsi” çərçivəsində 28-ci Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz Sərgisi, 11-ci Xəzər Beynəlxalq Energetika və Yaşıl Enerji Sərgisi və Bakı Enerji Forumu haqqındakı məqalədə sərgilərin açılışında çıxış edən cənab Prezidentin, həmçinin tədbirin iştirakçısı olmuş ABŞ Dövlət katibinin enerji ehtiyatları üzrə köməkçisi Cefri Pyattın, Avropa Komissiyasının enerji siyasəti strategiyası və koordinasiya üzrə direktoru Kristina Lobillo Borreronun, Çex Respublikasının enerji və sənaye naziri Jozef Sikelanın fikirləri, Böyük Britaniyanın Baş naziri Rişi Sunakın isə dövlət başçımıza ünvanladığı məktubdakı sözləri yer almışdır.

Sarıyeva, İ. Ermənistanın Sərsəng ekoloji terroruna son qoyuldu... / İradə Sarıyeva // Bakı Xəbər.- 2023.- 4 oktyabr.- S.8.

[https://www.anl.az/down/meqale/baki_xeber/2023/oktyabr/868837\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/baki_xeber/2023/oktyabr/868837(meqale).pdf)

Məqalədə respublikada bəndinin hündürlüyünə görə ən yüksək su anbarı olan Sərsəngin işğaldan əvvəl respublikanın 6 rayonunun 100 min hektara yaxın torpaq sahəsini suvarma suyu ilə təmin etməsi haqqında məlumat verilir, hazırda Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin nəzarətində olan anbarın tamamilə azad olunmasının Ermənistanın su terroruna son qoyması qeyd edilir. Həmçinin, Müasir İnkişaf Birliyinin sədri Mübariz Göyüşlünün su anbarının ekoloji terrora məruz qalması haqqında fikirləri əks olunur.

Qarayeva, S. Azad edilmiş ərazilərimizdə ekosistemin bərpası üçün mühüm tədbirlər görülür / Sevinc Qarayeva // 525-ci qəzet.- 2023.- 23 sentyabr.- S.23.

<https://www.anl.az/down/meqale/525/2023/sentyabr/866559.htm>

Məqalədə işğaldan azad edilən ərazilərimizdə ətraf mühitin mühafizəsi və təbii sərvətlərdən səmərəli istifadə istiqamətində “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”, “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər” çərçivəsində qəbul edilmiş “2022-2026-cı illərə dair sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası” və “Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilən ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı”, “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2019-2023-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”, “Su ehtiyatlarından səmərəli istifadənin təmin edilməsinə dair 2020-2022-ci illər üçün Tədbirlər Planı”, “Yerin təkinin geoloji öyrənilməsinə və mineral-xammal bazasından səmərəli istifadəyə dair 2020-2024-cü illər üçün Dövlət Proqramı” və digər proqramlar çərçivəsində həyata keçirilən tədbirlər haqqında qısa bəhs edilir.

Bununla yanaşı, “Azərbaycan Respublikasında meşələrin mühafizəsi və davamlı inkişafına dair 2022-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı”nın və “Su ehtiyatlarından səmərəli istifadəyə dair Milli Strategiya”nın layihələrinin hazırlanaraq razılaşdırılması üçün aidiyyəti üzrə təqdim edildiyi, həmçinin “Azərbaycan Respublikasında 2023-2027-ci illərdə akvakulturanın inkişafına dair Dövlət Proqramı”nın və “Azərbaycan Respublikasında atmosfer havasının keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına və iqlim dəyişmələrinə dair 2023-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı”nın layihəsinin hazırlandığı qeyd edilir.

Qardaşxanova, Ə. Qafqazın ən böyük günəş-
elektrik stansiyası: Xarici investisiya cəlb
edilməklə reallaşdırılan sənayemiqyaslı ilk
müəssisədə ildə 500 milyon kilovat-saat
elektrik enerjisi istehsal ediləcək / Əsmər
Qardaşxanova // Azərbaycan.- 2023.- 28
oktyabr, №236.- S.7.

<https://www.anl.az/down/meqale/azərbaycan/2023/oktyabr/873604.htm>

Yazıda oktyabrın 26-da açılışı olan Qaradağ Günəş-Elektrik Stansiyasının əhəmiyyətindən danışılır, bunun ölkəmizdə xarici investisiya cəlb edilməklə reallaşdırılan sənayemiqyaslı ilk günəş-elektrik stansiyası olması vurğulanır. Eyni zamanda, mövzu ilə bağlı iqtisadçı ekspert Eldəniz Əmirovun fikirləri, istər Xızıldakı külək, istər Qaradağdakı günəş, istərsə də Cəbrayıl da bp-nin icra etdiyi digər günəş-elektrik stansiyasının xarici investorların ölkəmizdə alternativ enerji resurslarına yönəlik başlanğıc investisiyaları olması haqqında düşüncələri qeyd edilir.

Ölkəmiz iqlim dəyişmələrinin təsirinin azaldılması sahəsində beynəlxalq həmrəyliyə qoşulur // Azərbaycan.- 2023.- 11 mart.- S.3.

<https://www.anl.az/down/meqale/azərbaycan/2023/mart/840317.htm>

Yazıda İqlim Dəyişmələri üzrə Dövlət Komissiyasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər, Kənd Təsərrüfatı, İqtisadiyyat, Xarici İşlər, Maliyyə, Energetika, Elm və Təhsil, Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat nazirlikləri, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti, “Meliorasiya və Su Təsərrüfatı” ASC, Dövlət Şəhərsalma və

Arxitektura Komitəsi və Dövlət Statistika Komitəsinin nümayəndələrinin də iştirak etdiyi növbəti iclasından bəhs edilir.

Rzayev, T. Azərbaycan Avropanın enerji təhlükəsizliyinin əsas təminatçılarından / Tahir Rzayev // Azərbaycan.- 2023.- 10 fevral.- S.1, 10.

<https://www.anl.az/down/meqale/azərbaycan/2023/fevral/835538.htm>

Məqalə “Cənub Qaz Dəhlizi” Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 9-cu və “Yaşıl Enerji” Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 1-ci iclasının Bakıda keçirilməsinin tarixi əhəmiyyətindən bəhs edir.

2024

Abbasova, G. Təmiz ətraf mühit və “yaşıl” artım ölkəsi: Azərbaycan COP29-u yüksək beynəlxalq standartlara uyğun səviyyədə keçirəcək / Günel Abbasova // Yeni Azərbaycan.- 2024.- 10 yanvar, №3.- S.5.

https://www.anl.az/down/meqale/yeni_az/2024/yanvar/883288.htm

Məqalədə dünyada ən mötəbər tədbirlərdən biri hesab edilən Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) dünya ölkələrinin yekdil qərarı ilə 2024-cü ildə Azərbaycanda keçiriləcəyinə Milli Məclisin Təbii ehtiyatlar, energetika və ekologiya Komitəsinin üzvü Məşhur Məmmədovun münasibəti verilmiş, bu tədbirin iqlim böhranının həlli istiqamətində səylərin əlaqələndirilməsi, onun aradan qaldırılması, strategiyaların işlənilib hazırlanması və iştirakçı ölkələrin bir araya gətirilməsi üçün çox mühüm beynəlxalq arena olması, konfransın miqrasiya və turizm sahələrinin də inkişafı nöqtəyi-nəzərindən çox vacib tədbir olması haqqındakı fikirlərindən bəhs edilir.

Ağaşahqızı, Y. Azərbaycan global ekosistemin qorunmasına qayğı göstərən ölkə kimi iddialı hədəflər ortaya qoyur / Yaqut Ağaşahqızı // İki sahil.- 2024.- 27 fevral, №37.- S.5.

https://www.anl.az/down/meqale/iki_sahil/2024/fevral/883272.htm

Yazıda “Sağlamlığa Xidmət” İctimai Birliyinin direktoru, “Environmental Protection First” Koalisiyasının həmtəsisçisi, COP29 Təşkilat Komitəsinin üzvü Pərvanə Vəliyevanın mövzu ilə bağlı fikirləri, BMT İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyası haqqında məlumatlar yer alıb. Həmçinin COP29 konfransına ev sahibliyini Azərbaycan üçün 2024-cü ilin ən mühüm hadisəsi və ölkənin “yaşıl iqtisadiyyat”a keçid strategiyasının məntiqi davamı kimi qiymətləndirən Pərvanə Vəliyevanın COP29 Təşkilat Komitəsinin tərkibində 44% qadınların təmsil olunmasının Azərbaycanın iqlim dəyişikliyi üzrə danışıqlarda qadınların rolu və töhfəsinə verdiyi önəmdən irəli gəlməsi barədə düşüncələri də verilib.

Ağaşahqızı, Y. Gülşən Axundova: Qlobal iqlim dəyişikliyinə Azərbaycan platformasından baxılacaq / Yaqut Ağaşahqızı // İki sahil.- 2024.- 28 fevral, №38.- S.4.

https://www.anl.az/down/meqale/iki_sahil/2024/fevral/883279.htm

Yazıda COP29-un Təşkilat Komitəsinin üzvü, “Qadın, İnkişaf, Gələcək” İctimai Birliyinin sədri Gülşən Axundovanın vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının iqlim dəyişikliyinə mənfi təsirləri nəticəsində yaranan problemlərin qarşısının alınması, zərərlərin minimuma endirilməsi və həllindəki mühüm rolu barədə fikirləri yer alıb.

Baxşəliyev, R. İlham Əliyevin “yaşıl dünya” missiyası: COP29 sammitində dünya Azərbaycanın qlobal böhranla mübarizə

modelinə şahidlik edəcək / Rəşad Baxşəliyev
// Azərbaycan.- 2024.- 24 fevral, №42.- S.6.

<https://www.anl.az/down/meqale/azərbaycan/2024/fevral/883225.htm>

Məqalədə dünyada ən mötəbər beynəlxalq tədbirlərdən biri olan COP29 ərəfəsində 10 minlərlə xarici nümayəndənin ölkəmizə gələcəyi, iki həftə ərzində Bakının növbəti dəfə dünyanın diqqətini çəkəcəyi, sammitin keçirilməsi ilə əlaqədar Təşkilat Komitəsinin tərkibi, Təşkilat Komitəsində gender balansının tam təmin olunması, COP29-da müzakirə olunacaq müasir çağırışlar, innovasiya məsələlərinin geniş müzakirə olunacağına nəzərə alınması, əsas ideyanın Təşkilat Komitəsinin maksimum inklüzivliyinin təmin edilməsi olmasından bəhs edilir.

Məqalədə həmçinin Azərbaycanın yeni gündəliyinin “yaşıl enerji” olması, Azərbaycanın bərpaolunan enerji mənbələri üzrə yüksək potensiala malik olan ölkələrdən olması məsələləri də qeyd edilir.

İskəndərov, B. COP-29-un Azərbaycanda keçirilməsi müstəsna əhəmiyyət daşıyır / Bəxtiyar İskəndərov // 525-ci qəzet.- 2024.- 17 yanvar, №8.- S.6.

<https://www.anl.az/down/meqale/525/2024/yanvar/883267.htm>

Məqalədə Ermənistanın işğal etdiyi ərazilərdə törətdiyi ekoloji cinayətlərin ölçüyəgəlməz dərəcədə böyük miqyası, işğalçının basdırdığı minaların təkcə insanlara deyil, həm də ətraf mühitə, flora və faunaya çox ciddi ziyan vurması, təbiəti təhdid etməsi, inkişafı ləngitməsi barədə yazılmış, Bəsitçay və Qaragöl Dövlət Təbiət qoruqlarında, eləcə də Qubadlı, Laçın və Daşaltı Təbiət Yataqlarında

bioloji müxtəlifliyin və ekosistemin bərpası məsələləri, Qarabağ iqtisadi zonasında olan Oxutçay, Köndələnçay, Qorçuçay, Çərəkançay, Qarqarçay, Qaraçay, Qabartı çayı və bütövlükdə bütün çay və çay yataqlarının ekoloji terrorun qurbanı olması, Qarabağın dilbər guşəsi olan Ağdamın ərazi, bitki örtüyü, meşə massivləri, su hövzələri, hətta kəhrizləri və quru ərazi - şəhər və kəndlərinin dağılıb, viran qoyulması, görülməli işlər barədə danışılır, insanın iqlim sistemində təhlükəli müdaxiləsinin qarşısını almaq məqsədi daşıyan COP-29-un ölkəmizdə keçirilmə qərarı Azərbaycan rəhbərinin müstəsna əməyinin nəticəsi kimi vurğulanır.

Kamal, M. Ölkəmizin yaşıl dünya naminə həmrəylik çağırışı / Mustafa Kamal // Respublika.- 2024.- 26 yanvar, №16.- S.1, 4.
[https://www.anl.az/down/meqale/respublika/2024/yanvar/883254\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/respublika/2024/yanvar/883254(meqale).pdf)

Müəllif Azərbaycan enerji siyasətinin prioritetləri, ətraf mühitin sağlamlaşdırılması, yaşıllıqların bərpası, su ehtiyatları və dayanıqlı enerji mənbələrindən səmərəli istifadənin təmin edilməsi istiqamətindəki əhatəli işlər, yeni minillikdə ekoloji tarazlığın qorunub saxlanması, təbii ehtiyatlardan rəşional istifadə, su, torpaq və atmosfer havasının çirklənmədən mühafizə edilməsi məsələləri, eyni zamanda “Azərbaycan 2030: Milli Prioritetlər” sənədindəki beş prioritetdən biri kimi ölkəmizin təmiz ətraf mühit və yaşıl artım ölkəsi bəyan edilməsi haqqında yazmışdır.

Qarayeva, S. Azərbaycanın “yaşıl enerji” hədəfləri: dünya ekologiyası üçün yeni fürsətlər / Sevinc Qarayeva // 525-ci qəzet.- 2024.- 10 fevral, №26.- S.23.

<https://www.anl.az/down/meqale/525/2024/fevral/883264.htm>

Azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilən genişmiqyaslı bərpa və yenidənqurma prosesində ətraf mühitin qorunması prioritetindən, həmin ərazilərdə “ağıllı şəhər”, “ağıllı kənd” kimi innovativ yanaşmaların tətbiq edilməsi, ekosistemin bərpa olunmasından danışan, ölkəmizin bərpa olunan enerji mənbələrinin payının 2030-cu ilə qədər 30 faizə çatdırılmasını hədəflədiyini qeyd edən müəllif, həmçinin millət vəkili Tamam Cəfərovanın ölkəmizin ərazisinin yaşıl enerji mənbələri baxımından önəmli potensiala malik olması haqqında fikirlərindən bəhs edir.

Qurbanqızı, Z. Yaşıl dünya naminə... / Zümrüd Qurbanqızı // Respublika.- 2024.- 9 yanvar, №2.- S.6.

[https://www.anl.az/down/meqale/respublika/2024/yanvar/883258\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/down/meqale/respublika/2024/yanvar/883258(meqale).pdf)

Məqalədə Beynəlxalq Təşkilatlarda İşləyən Azərbaycanlıların Assosiasiyasının sədri, millət vəkili Məzahir Əfəndiyevin ekoloji təhlükəsizliyin təmin edilməsi, ekoloji strategiyanın koordinasiyasının milli, beynəlxalq və regional səviyyələrdə təbii ehtiyatların istifadəsinə davamlılığın təminatına yönəlməsi barədə fikirləri barədə yazılır, eyni zamanda Beynəlxalq Ekoloji Fəaliyyətin Nəticələrinin İndeksində ətraf mühitin vəziyyətinin qiymətləndirilməsi məsələsi, dördüncü sənaye inqilabının baş verdiyi əsrdə Azərbaycanın özünün energetika siyasətini uğurla “yaşıl enerji”, “yaşıl iqtisadiyyat” siyasətinə transformasiya etməsi haqqında danışılır.

Prezident İlham Əliyev “Azərbaycan yaşıl dünya naminə” devizi altında keçirilən beynəlxalq ekologiya sərgisi ilə tanış olmuşdur // Azərbaycan.- 2010.- 18 sentyabr.- S.1.

<https://www.anl.az/download/meqale/azerbaycan/2010/sentyabr/133691.htm>

Yazıda Prezident İlham Əliyevin sentyabrın 17-də Heydər Əliyev adına İdman-Konsert Kompleksində Ticarət və Sənaye Palatasının təşkilatçılığı, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin rəsmi dəstəyi ilə “Azərbaycan yaşıl dünya naminə” devizi altında keçirilən beynəlxalq ekologiya sərgisi ilə tanışlığı haqqında məlumat verilir, sərginin məqsədinin respublikamızda və xarici ölkələrdə ətraf mühitin sağlamlaşdırılması istiqamətində reallaşdırılan qabaqcıl təcrübənin geniş auditoriyaya təqdim olunması, təcrübə mübadiləsi aparılması və əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulması olmasından bəhs edilir.

Sadıqlı, F. Yaşıl dünya naminə həmrəylik bu il Azərbaycanda nümayiş olunacaq / Flora Sadıqlı // Azərbaycan.- 2024.- 6 fevral, №25.- S.11.

[https://www.anl.az/download/meqale/azerbaycan/2024/fevral/883237\(meqale\).pdf](https://www.anl.az/download/meqale/azerbaycan/2024/fevral/883237(meqale).pdf)

Məqələdə ABŞ-ın iqtisadiyyat və geosiyasət eksperti, Dünya İqtisadi Forumunun nümayəndəsi Kayl İnanın COP29-un Bakıda keçirilməsi məqsədləri, Pakistanlı iqtisadçı, strateji kommunikasiyalar üzrə beynəlxalq ekspert, COP28-in iştirakçısı Qayser Nəvvabın Azərbaycanın “yaşıl enerji”yə keçidə kompleks yanaşması barəsindəki fikirlərinə toxunulur, həmçinin İqtisadiyyat

naziri Mikayıl Cabbarovun Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının iqlim biznesi üzrə qlobal direktoru, COP üzrə tapşırıqlar qrupunun rəhbəri Cemi Fergüssonla, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının nümayəndə heyəti ilə Ekologiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayevin görüşündəki müzakirələr və s. məsələlərdən bəhs edilir.

MÜNDƏRİCAT

Azərbaycan Respublikasında 2024-cü ilin “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” elan edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı.....	3
Tərtibçidən.....	5
Məqalələr.....	6

